

PEDIATRIE ZALOŽENÁ NA DŮKAZECH

Archibal Cochrane, jeden ze zakladatelů EBM, formuloval v souvislosti s nutností vyhledávání validních důkazů mnoho podnětných i když ne vždy lichotivých poznatků. Zjistil, že pouze 15–20 % lékařské praxe je dnes podloženo vědecky a statisticky spolehlivým výzkumem. Dávno před ním, v roce 1901, napsal s jistou dávkou sarkazmu W. Osler: „Je překvapivé, že lékaři mohou svoji praxi vykonávat s tak malým zájmem o získávání nových poznatků (reading), není proto vůbec udivující, že ji vykonávají tak zle“. V devadesátých letech minulého století A. Cochran navrhol, abychom naše povolání podrobili velké kritice, protože jsme zatím nebyli schopni zorganizovat kritický přehled (periodiky upravovaný) všech významných randomizovaných a kontrolovaných studií. V době, kdy je ročně publikováno více než 2 miliony publikací různé kvality, se jeví systém EBM jako nejoptimálnější.

Medicína založená na důkazech (Evidence Based Medicine – EBM) byla definována jako pečlivé, jednoznačné a kritické použití současných, na důkazech založených rozhodnutí, týkajících se péče o pacienta. Vykonávat EBM znamená integrovat individuální klinickou kvalifikaci s nejlépe dosažitelnými externími důkazy ze systematického vyhledávání. EBM rozhodně není novou epidemiologickou módou, novou vědní disciplínou ani protipólem medicíny založené na důvěře. Jsem přesvědčen, že právě osvojení si EBM postupů a jejich následná a důsledná realizace v naší medicínské praxi může důvěru našich pacientů významně zvýšit. EBM má pro nás lékaře kromě medicínského významu (standards) rovněž význam právní (zanedbání péče), etický (tzv. alternativní medicína), ale i ekonomický („cost-and-benefits“).

V době, kdy jsou vydávány speciální EBM monografie, EBM časopisy a publikování EBM studií v mnoha renomovaných časopisech se stalo samozřejmostí, rozhodli jsme se i my, že Vám budeme v každém novém čísle Pediatrie pro praxi v rubrice „PEDIATRIE ZALOŽENÁ NA DŮKAZECH“ předkládat a komentovat recentní EBM studie, které by mohly vhodně doplnit nejnovější pediatrické poznatky.

MMR vakcinace a riziko rozvoje autizmu

Vakcíny a vakcinologie, jako řada jiných oborů, dosáhly v minulém století významných úspěchů. Wakefield se svými spolupracovníky v roce 1998 (4) publikovali práci se znepokojujícími výsledky, které upozorňovaly na možnou asociaci očkování proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám (MMR vakcína) s rozvojem autizmu a nespecifických střevních záležitostí. Výsledky této studie se zlou metodologickou kvalitou byly zveřejněny v médiích a vyvolaly celosvětově značné pochybnosti o bezpečnosti tohoto typu očkování. Další studie se stejnou orientací tyto spojitosti sice již nepotvrdily (1, 3), ale u mnoha rodičů a profesionálů určité pochybnosti o bezpečnosti MMR vakcíny přetrvávají dodnes. Dalším silným důkazem o nedostatku asociace mezi MMR vakcínou a autizmem předkládá práce dánských kolegů.

Otázka

Je očkování dětí proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám spojeno se zvýšeným rizikem autizmu?

Počet dětí

Sledováno bylo celkem 537 303 dětí (51 % chlapců) z celkového počtu 2 129 864 osob za rok. Diagnóza autizmu nebo jiné nemoci s autistickým spektrem byla vždy potvrzena Dánským centrálním psychiatrickým registrem.

Literatura

1. Global Advisory Committee on Vaccine Safety. *Wkly Epidemiol Rec* 2003; 78: 17–20.
2. Madsen KM, Hvid A, Vestergaard M, et al. A population-based study of measles, mumps, and rubella vaccination and autism. *N Engl J Med* 2002; 347: 1477–1482

Výsledky

Celkem 440 655 dětí (82 %) dostalo MMR vakcínu; průměrný věk vakcinovaných dětí byl 17 měsíců. Autizmem onemocnělo 316 dětí (průměrný věk při diagnóze byl 4 roky a 3 měsíce) a 422 dětí mělo jinou nemoc s autistickým spektrem (průměrný věk 5 roků a 3 měsíce).

Přizpůsobené relativní riziko (95 % CI) autizmu u dětí, které dostaly MMR vakcinace proti dětem bez MMR vakcinace, bylo:

1. autistické onemocnění 0,92 (0,68–1,24)
2. jiná onemocnění s autistickým spektrem 0,83 (0,65–1,07).

Nebylo potvrzeno zvýšené signifikantní riziko autizmu u dětí po MMR vakcinaci. Riziko autizmu nebylo spojeno ani s věkem v čase vakcinace ($p=0,23$), ale ani s časovým intervalem od doby vakcinace ($p=0,42$).

Závěry

Vakcinace proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám (MMR vakcína) není u dětí asociována se zvýšeným rizikem autizmu.

*prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc.,
Dětská klinika LF UP a FN Olomouc*

3. Strauss B, Bigham M. Does measles-mumps-rubella (MMR) vaccination cause inflammatory bowel disease and autism? *Can Commun Dis Rep* 2001; 27:65–72.
4. Wakefield AJ, Murch SH, Anthony A, et al. Ileal-lymphoid-nodular hyperplasia, non-specific colitis, and pervasive developmental disorder in children. *Lancet* 1998; 351:637–41.